

УДК 796.012.62 : 378](072)

DOI: 10.31470/2518-7600-2020-8/2-47-65

**FORMATION OF HAND-TO-HAND COMBAT SKILLS IN
CADETS IN SPECIAL PHYSICAL TRAINING CLASSES**

**ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК РУКОПАШНОГО БОЮ В
МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ НА ЗАНЯТТЯХ ЗІ
СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ**

**ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ БОЕВЫХ ИСКУССТВ У
БУДУЩИХ СОТРУДНИКОВ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНЫХ
ОРГАНОВ НА ЗАНЯТИЯХ ПО СПЕЦИАЛЬНОЙ
ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКЕ**

Валентин Бондаренко,

доктор педагогічних наук,
доцент,
завідувач кафедри спеціальної
фізичної підготовки
guryavvb@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-0170-2616>

Національна академія
внутрішніх справ,
пл. Солом'янська, 1
м. Київ, Київська обл., Україна,
03035

Valentyn Bondarenko,

Doctor in Pedagogical Sciences,
Associate Professor, Chair of
Department of Special Physical
Training
guryavvb@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-0170-2616>

National Academy of Internal
Affairs,
1, Solomianska Square, Kyiv,
Ukraine, 03035

Владислав Данильченко,

кандидат наук з фізичного
виховання та спорту, доцент
кафедри спеціальної фізичної
підготовки
54984@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-4828-1481>

Національна академія
внутрішніх справ,
пл. Солом'янська, 1
м. Київ, Київська обл., Україна,
03035

Vladyslav Danylchenko,

Ph.D. in Physical Education and
Sports,
Associate Professor of
Department of Special Physical
Training
54984@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-4828-1481>

National Academy of Internal
Affairs,
1, Solomianska Square, Kyiv,
Ukraine, 03035

Юрій Давигора,

кандидат психологічних наук,
завідувач кафедри тактичної
підготовки
<https://orcid.org/0000-0002-7355-021X>
karasik1975@i.ua
Національна академія
внутрішніх справ,
пл. Солом'янська, 1
м. Київ, Київська обл.,
Україна, 03035

Yurii Davyhora,

Ph.D. in Psychological
Sciences,
Chair of Department of the
Tactical Training
<https://orcid.org/0000-0002-7355-021X>
karasik1975@i.ua
National Academy of Internal
Affairs,
1, Solomianska Square, Kyiv,
Ukraine, 03035

ABSTRACT

The analysis of the peculiarities of the service activities of the employees of special units of the National Police of Ukraine is carried out. Requirements for police training have been established. On the basis of the analysis of situations of official activity, the law enforcement officers' low level of skills and skills in applying police enforcement measures was found. It is established that the improvement of the existing and development of the newest training methods aimed at training future law enforcement officers with a sufficient level of skills and skills in hand-to-hand combat is a relevant area of scientific research.

The aim of this work is to theoretically substantiate the newest method of formation of skills and skills from hand-to-hand combat in future law enforcement officers in special physical training classes.

The essence of the innovations of the proposed training method is to apply the training on the special physical training of the developed multimedia computer-information program «Human Rights Defender», the purposeful development of the special physical qualities of the winners and a clear sequence of learning the techniques of hand-to-hand techniques.

The multimedia program is designed to take into account the identified technical errors that the acquirer makes while mastering the techniques of physical exposure and covers theoretical and practical modules. The theoretical module is saturated with a set

of systematic and structured knowledge that illuminates the peculiarities of the technique of performing the techniques of physical influence provided by the curriculum in the discipline «Special Physical Training». The practical part contains a video showing the technique of performing hand-to-hand combat techniques.

The complexes of physical exercises which are directed on formation of stable skills of hand combat are presented. The training material is secured by using model situations that bring the conditions of physical compulsion to the real ones as close as possible.

The prospects for further research can be seen in the experimental testing of the newest methods of formation of skills and skills from hand-to-hand combat in future law enforcement officers in special physical training classes.

Keywords: *teaching methodology; skills; policeman; dogfight; special physical training.*

Постановка проблеми. Професійна діяльність працівників Національної поліції України висуває підвищені вимоги до рівня сформованості вмій і навичок застосування поліцейських заходів примусу (Antonenko, 2005; Bondarenko, 2012; Danylchenko, 2015). Це обумовлено постійною можливістю виникнення небезпечних для життя та здоров'я ситуацій під час виконання службових завдань. Особливо гостро це стосується майбутніх працівників патрульної поліції, кримінальної поліції, працівників спеціальних підрозділів поліції, оскільки виконання службових повноважень відбувається в умовах постійного контакту з різними верствами населення (Bondarenko, 2018). Повсякчас доводиться протистояти найскладнішому в соціальному розрізі контингенту населення та «проблемним» особам. Таким особам притаманні наявність асоціальних настанов, некерованість, агресивність, прихований характер злочинної діяльності, протиборство та вороже ставлення до представників влади (Bondarenko, 2017). Існує постійна ймовірність збройних зіткнень. У разі виникнення таких ситуацій працівники поліції повинні бути фізично й

психологічно готові до відбиття нападу та затримання правопорушників (Morhunov, 2014; Didkovskiy, Bondarenko & Kuzenkov, 2019).

Формування майбутніх правоохоронців, здатних ефективно виконувати службові завдання відбувається під час занять зі спеціальної фізичної підготовки, а в подальшому – завдяки набуттю практичного досвіду та занять у системі службової підготовки поліцейських (2015). Важливим і відповідальним етапом підготовки правоохоронців є саме початковий етап, оскільки на ньому закладаються основи техніки виконання прийомів фізичного впливу.

Ефективність формування у майбутніх правоохоронців умінь і навичок рукопашного бою залежить від змісту та методики підготовки, рівня фізичної підготовленості здобувачів та їхньої мотивації до навчання (Didkovskiy, Bondarenko, & Kuzenkov, 2019).

Аналіз особливостей професійної діяльності працівників Національної поліції України засвідчує, що під час виконання службових завдань правоохоронцям доводиться застосовувати поліцейські заходи примусу. В багатьох випадках, коли правопорушники чинили опір поліцейські стикалися з труднощами та не мали змоги ефективно виконати прийоми рукопашного бою. Проблеми також виникали під час затримання правопорушників, застосування спеціальних засобів, вогнепальної зброї (Bondarenko, 2017). Тобто вміння та навички застосування прийомів рукопашного бою в правоохоронців сформовані недостатньою мірою. В умовах екстремальних ситуацій ефективність їх низька. Удосконалення існуючих і розроблення новітніх методик навчання, спрямованих на підготовку майбутніх правоохоронців з достатнім рівнем сформованості умінь і навичок із рукопашного бою є актуальним напрямом наукового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дає підстави констатувати наявність значної кількості наукових праць присвячених вивченню проблем професійної підготовки працівників силових структур (Antonenko, 2005; Bondarenko, 2012; Morhunov, 2014; Danylchenko, 2015; Kyslenko,

Bondarenko, Yukhno, Zhukevych, Radzievskii, 2018). Науковці одноставно стверджують, що достатній рівень сформованості умінь і навичок із рукопашного бою сприяє ефективному виконанню службові завдання, які пов'язані із застосуванням поліцейських заходів примусу (Antonenko, 2005; Plisko, & Bondarenko, 2018).

Грунтовний аналіз наукової літератури засвідчив, що виконання службових обов'язків працівниками патрульної поліції здебільшого (81,3%) передбачає застосування поліцейських превентивних заходів і меншою мірою (18,7%) поліцейських заходів примусу (Bondarenko, 2018: 145). Співвідношення в застосуванні поліцейських заходів залежить від низки факторів, головними з яких є особливості території патрулювання, погодні умови, рівень професійної підготовленості поліцейських. Констатовано сезонні (літо, зима) і тижневі (будні, вихідні, святкові дні) коливання в застосуванні поліцейських заходів. Спостерігається підвищення показника застосування заходів примусу в нічні зміни, насамперед у вихідні та святкові дні, під час масових заходів (футбольні матчі, концерти тощо). Вище середнього цей показник на території патрулювання з більшою кількістю нічних розважальних закладів.

У разі виникнення правових підстав для застосування заходів фізичного впливу, працівники поліції повинні бути фізично й психологічно готові до цього. За результатами досліджень (Kim, 2008), фізична готовність працівників правоохоронних органів – це певний фізичний стан, сформований у процесі фізичної підготовки, що забезпечує високу працездатність та успішне виконання функціональних обов'язків та оперативно-службових завдань.

З позицій вдосконалення системи професійного навчання майбутніх правоохоронців, цікавими є низка праць, що спрямовані на вивчення та вдосконалення фізичної підготовки працівників силових структур (Verenka, Prontenko, Bondarenko, & Bezpalii, 2013; Zhevaha, Prontenko & Bezpalii, 2013; Plisko, & Bondarenko, 2018). В контексті зазначеного, професор В. І. Пліско наголошує, що невід'ємною складовою фізичної готовності працівників патрульної поліції до виконання

службової діяльності є достатній рівень сформованості спеціальних умінь і навичок у застосуванні поліцейських заходів примусу (Plisko, & Bondarenko, 2018). Одним із поліцейських заходів, який відповідно до моделі застосування сили зазвичай передує застосуванню інших заходів примусу, є фізична сила (прийоми рукопашного бою). Застосування фізичної сили залежить від низки факторів, найважливішими серед яких є: 1) рівень небезпеки для життя та здоров'я як працівника поліції, так і населення. Науковець зазначає, що алгоритму встановлення рівня небезпеки немає, його можна визначити психологічно-суб'єктивним аналізом місця події, оснащеності чи озброєності вогнепальною або холодною зброєю, предметами, які використовують як зброю, вірогідності їх застосування; кількості осіб, до яких застосовують заходи фізичного примусу, їхнього фізичного та психічного стану, віку, наявності алкогольного чи наркотичного сп'яніння, особливостей поведінки (агресивність); наявності транспортних засобів у працівників, правопорушників; 2) навколишнє середовище й умови, за яких відбувається подія: місцевість, чинники, які перешкоджають застосуванню заходів фізичного примусу, наявність предметів, що зможуть допомогти або перешкодити діям працівника; 3) рівень фізичної підготовленості працівника патрульної поліції та його вміння володіти прийомами фізичного впливу; 4) характер правопорушення та його масштаби: порушення правил громадського порядку; невиконання законних вимог представника органів влади; опір працівнику поліції чи іншим особам, які виконують службові обов'язки; напад на громадян, працівника поліції чи об'єкти, що охороняють, житлові або інші приміщення; захоплення заручників тощо; 5) мета застосування заходів фізичного примусу: допомога, рятування, попередження чи припинення правопорушення; затримання особи, яка вчинила злочин або яку застали під час учинення злочину тощо.

За результатами досліджень низки науковців (Morhunov, 2014; Kyslenko, Bondarenko, Plisko, Bosenko, Danylchenko, Kuzmichova-Kyslenko, Tylchuk & Donets, 2019) ефективніше формування професійних умінь і навичок відбувається завдяки

практичній спрямованості освітнього процесу та застосування інноваційних методів навчання. Розроблення та впровадження в освітній процес новітньої методики формування вмінь і навичок рукопашного бою сприятиме вдосконаленню системи професійного навчання поліцейських.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування новітньої методики формування вмінь і навичок із рукопашного бою в майбутніх правоохоронців на заняттях зі спеціальної фізичної підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розробленню новітньої методики формування навичок рукопашного бою в майбутніх правоохоронців передував ґрунтовний аналіз наукових праць присвячених навчанню техніки виконання рухових дій. Відповідно до сучасних наукових досліджень процес навчання рухових дій має суттєві особливості, які пов'язані із: засобами фізичного виховання (фізичні вправи, природні сили природи, гігієнічні фактори); механізмами засвоєння рухових дій (фази формування рухової навички); необхідним рівнем розвитку рухових якостей; психологічною та функціональною готовністю до навчання (вимоги до м'язової, серцево-судинної та дихальної систем); необхідністю суворого дозування та регулювання навантаження під час виконання фізичних вправ; проведення систематичного лікарського контролю та інших заходів, що забезпечують успішне вирішення освітніх і розвивальних завдань.

На підставі опрацювання сучасних наукових досліджень з проблем удосконалення техніки рухових дій у спортивній боротьбі та єдиноборствах, нами виокремлено низку умов, які сприяють ефективнішому формуванню навичок рукопашного бою: підвищення рівня спеціальної фізичної підготовленості здобувачів; формування уявлень стосовно виконання рухової дії та розучування вправи до рівня навички; визначення найпростіших елементів, що входять до рухової дії та слугують ефективнішому формуванню навичок рукопашного бою; підвищення ефективності формування навичок рукопашного бою з використанням інформаційних технологій; дотримання заходів безпеки під час практичних занять із СФП; введення в

освітній процес спеціально розроблених комплексі фізичних вправ, які сприяють ефективнішому формуванню навичок рукопашного бою.

Розроблена методика передбачала урахування загально педагогічних принципів, серед яких: свідомості й активності; наочності; доступності й індивідуалізації; систематичності; послідовності; міцності навчання.

Основними компонентами пропонованої методики є : мета та завдання, форми організації занять, їх зміст, запропонована послідовність вивчення прийомів фізичного впливу, низка комплексів фізичних вправ, мультимедійна комп'ютерна інформаційно-методична програма «ПРАВОЗАХИСНИК».

Мультимедійна програма розроблена з урахуванням виявлених експертами технічних помилок, які допускають здобувачі під час опанування прийомів фізичного впливу й охоплює теоретичний та практичний модулі.

Теоретичний модуль насичений сукупністю систематизованих і структурованих знань, які висвітлюють особливості техніки виконання прийомів фізичного впливу, передбачених навчальною програмою з дисципліни «Спеціальна фізична підготовка». Практична частина містить відеоматеріал на якому демонструється техніка виконання прийомів рукопашного бою. Інформаційно-методична програма «ПРАВОЗАХИСНИК» дозволяє інтегрувати різні середовища подання інформації – текст, статичну та динамічну графіку, відеозаписи в єдиний комплекс, що дозволяє здобувачеві стати активним учасником під час опанування спеціальної фізичної підготовки (Danylchenko, 2015). Для демонстрації відеороликів техніки виконання прийомів фізичного впливу застосовується відеопроєктор та екран.

Методичні підходи до навчання техніки виконання прийомів рукопашного бою з використанням мультимедійної програми базуються на наочному методі, який у процесі навчання сприяє створенню уявлення про біомеханічні особливості рухових дій, сприяє розумінню призначення кожного елемента техніки у фазовій структурі прийому.

Особливості застосування пропонованої інформаційно-

методичної програми «ПРАВОЗАХИСНИК» для формування навичок виконання прийомів рукопашного бою на заняттях із СФП полягають у наступному:

- проведення практичного заняття викладачем здійснюється із застосуванням відеоматеріалів;
- інформація подається в максимально доступній для сприйняття формі, в поєднанні наочних і словесних методів;
- зосередження уваги здобувачів на окремих фазах прийому рукопашного бою, що забезпечує чітке розуміння призначення кожного елемента техніки рухової дії.

Процес опанування прийомів рукопашного бою здійснюється відповідно до основних закономірностей, притаманних процесу формування рухових навичок, і проводиться в три основних етапи: ознайомлення, вивчення та вдосконалення (Bondarenko, 2012).

На етапі ознайомлення створюється попереднє і, головне, правильне уявлення про рухову дію та чітке усвідомлення її структури. Ознайомлення з прийомами здійснюється на практичних заняттях зі спеціальної фізичної підготовки.

Вивчення прийомів фізичного впливу передбачає використання підвідних, імітаційних вправ, а також методи виконання вправ по частинах і в цілому із застосуванням різноманітних методичних прийомів. Підвідні вправи використовуються для полегшення опанування техніки прийомів шляхом планомірного засвоєння простіших рухових дій, що забезпечують виконання основного руху. Наприклад, при вивченні ударів – махи ногами, виконання окремих фаз удару в положенні лежачи та з положення сидячи, піднімання коліна в положення, з якого виконується удар ногою і т. ін. До цієї групи належать низка вправ на гнучкість.

В імітаційних вправах зберігається загальна структура прийомів, але при цьому забезпечуються умови, що полегшують засвоєння техніки їх виконання. Імітаційні вправи використовуються як під час вивчення прийому, так і на етапі вдосконалення.

По частинах вивчаються складні прийоми, виконання яких можна розділити на відносно самостійні частини і робити між ними паузи. Але якщо прийом нескладний, то його можна

розучувати відразу в цілому. У межах методу використовуються різні методичні прийоми: виконання технічного прийому повільно або з прискоренням, з напруженням або розслаблено, з фіксацією в кінцевій частині траєкторії руху, у бойовому темпі з різних стійок, у поєднанні з різноманітними переміщеннями тощо. Методи в цілому і по частинах можна використовувати і при виконанні імітаційних вправ.

На етапі початкового вивчення прийому значне місце посідають підвідні та імітаційні вправи, а також метод по частинах. На етапі поглибленого вивчення застосовується зазвичай метод цілісної вправи. Залежно від результатів цілісного виконання прийому використовуються й усі інші методи, але лише як допоміжні. Вони надають можливість поліпшити деталі техніки, які важко піддаються відпрацюванню, уточненню або виправленню при цілісному виконанні прийому. Основна мета поглибленого вивчення – формування рухової навички. На цьому етапі вирішуються завдання уточнення техніки виконання прийому за кінематичними та динамічними характеристиками, збагачується створене уявлення про техніку виконання прийому, проводиться виконання прийому вільно, зливо, стабільно, формуються передумови для варіативності реалізації навички.

Виправлення помилок здійснюється в такій послідовності: загальні для більшості здобувачів; індивідуальні виправляються під час занять, методом персональних зауважень, акцентуючи на формі, амплітуді виконання рухової дії. Інші особливості виконання прийомів опановуються здобувачами шляхом демонстрації їх викладачем і перегляду відеороликів розробленої програми.

Одним із способів, що дозволяє фіксувати технічні помилки, є ідеомоторне моделювання викладачем правильно виконуваного руху синхронно з тими, яких навчають. Це полегшує уважне та безперервне спостереження за всіма послідовними елементами, даючи можливість співставити уявне виконання елемента з реальним. Блок схема пропонованої методики формування навичок рукопашного бою на заняттях зі спеціальної фізичної підготовки зображена на рисунку 1.

Рис. 1. Блок-схема новітньої методики формування навичок рукопашного бою на заняттях зі спеціальної фізичної підготовки

Під час розроблення запропонованої методики навчання акцентовано увагу на помилках в різних фазах рухових дій, а саме: при «початковому положенні» тіла – на раціональне, з позицій біомеханіки, положення біоланок тіла на опорі задля створення ефективних умов виконання рухових дій; при опорних взаємодіях (забезпеченні умов, необхідних для оптимального контакту з опорою); «заклучній» фазі після виконання здобувачами технічного прийому та при управлінні статодинамічною стійкістю тіла. На нашу думку ці помилки виникають із-за недостатнього рівня розвиненості фізичних якостей курсантів. Ці аспекти враховувалися під час розроблення спеціальних комплексів фізичних вправ,

спрямованих на формування стійких навичок рукопашного бою.

Задля удосконалення прийомів «важіль ліктя назовні», «важіль ліктя всередину», «кидок із захоплення ніг ззаду» рекомендовано комплекси спеціально-підготовчих вправ. Кожен комплекс вправ розроблений безпосередньо під кожну фазу технічної дії. Закріплення навчального матеріалу проводиться шляхом використання модельних ситуацій, що максимально наближали умови виконання прийомів рукопашного бою під час виконання службових обов'язків.

Висновки. На підставі здійснених досліджень розроблено й обґрунтовано новітню методику формування у майбутніх правоохоронців навичок виконання прийомів рукопашного бою. Сутність новацій пропонованої методики навчання полягає в застосуванні на заняттях зі спеціальної фізичної підготовки розробленої мультимедійної комп'ютерної інформаційно-методичної програми «Правозахисник», цілеспрямованому розвитку спеціальних фізичних якостей здобувачів та чіткій послідовності вивчення техніки прийомів рукопашного бою.

Перспективами подальших досліджень є експериментальна перевірка пропонованої новітньої методик формування вмінь і навичок рукопашного бою у майбутніх правоохоронців під час занять зі спеціальної фізичної підготовки.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Антоненко С. А. Експериментальне обґрунтування методики формування навичок рукопашного бою фахівців податкової міліції в системі професійного навчання : автореф. дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02. Харків, 2005. 18 с.

2. Бондаренко В. В. Службова підготовка як складова системи професійного навчання працівників Національної поліції України. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2017. Вип. 7 (89). С. 4–8. (Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт»)). URL:

<http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/20127/1/Bondarenko%20V.V..pdf>.

3. Бондаренко В. В. Формування готовності до професійної діяльності працівників підрозділів патрульної поліції. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. 2017. Вип. 6. С. 91–108.

4. Бондаренко В. В. Вплив експериментальної методики навчання майбутніх правоохоронців на успішність сутичок в умовах нападу озброєного супротивника. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*. 2011. Вип. 91. С. 214–217.

5. Бондаренко В. В. Професійна підготовка працівників патрульної поліції: зміст і перспективні напрями : монографія. Київ, 2018. 524 с.

6. Бондаренко В. В. Формування рухових умінь та навичок курсантів вищих навчальних закладів МВС України у процесі занять зі спеціальної фізичної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Чернігів, 2012. 219 с.

7. Вереньга Ю. В., Пронтенко К. В., Бондаренко В. В., Безпалый С. М. Фізичний стан вперше прийнятих на службу працівників ОВС України. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2013. № 5. С. 18-23. URL: <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2013-05/13vyviau.pdf>.

8. Данильченко В. А. Формування техніки рукопашного бою в процесі спеціальної фізичної підготовки курсантів вищих навчальних закладів МВС України : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Київ, 2015. 20 с.

9. Дідковський В. А., Бондаренко В. В., Кузенков О. В. Фізична підготовка працівників Національної поліції України : навч. посіб. Київ : Нац. акад. внутр. справ ; Кандиба Т. П., 2019. 98 с.

10. Жевага С. І., Пронтенко К. В., Безпалый С. М. Фізична підготовка викладацького складу вищих навчальних закладів МВС України : навч.-метод. посіб. Житомир, 2013. 232 с.

11. Кім К. В. Теоретико-методологічні основи вивчення процесу професійного становлення майбутнього правоохоронця під час навчання у ВНЗ. *Збірник наукових праць*

Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. 2008. Вип. 3. С. 291–295.

12. Моргунов О. А. Удосконалення фізичної підготовки правоохоронців МВС України на початковому етапі навчання. *Честь і закон.* 2014. № 2. С. 46–49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chiz_2014_2_10.

13. Пліско В. І., Бондаренко В. В. Вплив системи поетапної підготовки на розвитку когнітивного критерію професійної готовності майбутніх працівників патрульної поліції. *Вісник Черкаського університету.* 2018. Вип. 14. С. 66–72. (Серія «Педагогічні науки»).

14. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

15. Kyslenko D., Bondarenko V., Yukhno Yu., Zhukevych I., Radzievskii R. Improving the physical qualities of students in higher educational establishments of Ukraine on guard activity via circular training. *Journal of Physical Education and Sport.* 2018. No. 18 (2). P. 1065–1071. URL: <http://efsupit.ro> (DOI: 10.7752/jpes.2018.s2159).

16. Kyslenko D., Bondarenko V., Plisko V., Bosenko A., Danylchenko V., Kuzmichova-Kyslenko Ye., Tylchuk V., Donets I. Dynamics of security specialists' physical condition during professional training. *Journal of Physical Education and Sport.* 2019. No. 19 (2). P. 1099–1103. URL: <http://efsupit.ro> (DOI: 10.7752/jpes.2019.02159).

REFERENCES

1. Antonenko, S. A. (2005). Eksperimentalne obgruntuvannya metodyky formuvannya navychok rukopashnoho boiu fakhivtsiv podatkovoi militsii v systemi profesiinoho navchannia [Experimental substantiation of the method of formation of skills of hand-to-hand combat of tax police specialists in the system of professional training]. *Candidate's thesis.* Kharkiv [in Ukrainian].

2. Bondarenko, V.V. (2017). Sluzhbova pidhotovka yak skladova systemy profesiinoho navchannia pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy [Service training as part of a system of professional training for National Police staff of Ukraine]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu*

imeni M.P. Drahomanova, *Scientific journal of the National Pedagogical University named after MP Drahomanov*, 7(89), 4-8. Retrieved from: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/20127/1/Bondarenko%20V.V..pdf> [in Ukrainian].

3. Bondarenko, V.V. (2017). Formuvannia hotovnosti do profesiinoi diialnosti pratsivnykiv pidrozdiliv patrolnoi politsii [Formation of readiness for the professional activity of the employees of the units of the patrol police]. *Profesiina osvita: metodolohiia, teoriia ta tekhnolohii, Professional education: methodology, theory and technology*, 6, 91-108 [in Ukrainian].

4. Bondarenko, V.V. (2011). Vplyv eksperymentalnoi metodyky navchannia maibutnikh pravookhorontsiv na uspishnist sutyчок v umovakh napadu ozbroienoho suprotivnyka [Influence of experimental methodology of training of future militiamen on the success of fights in the conditions of attack of an armed opponent]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni T. H. Shevchenka. Bulletin of Chernihiv Taras Shevchenko National Pedagogical University*, 91, 214–217 [in Ukrainian].

5. Bondarenko, V.V. (2018). *Profesiina pidhotovka pratsivnykiv patrolnoi politsii: zmist i perspektyvni napriamy [Professional training of patrol police officers: content and promising directions]*. Kyiv [in Ukrainian].

6. Bondarenko, V.V. (2012). Formuvannia rukhovyykh umin ta navychok kursantiv vyshchykh navchalnykh zakladiv MVS Ukrainy u protsesi zaniat zi spetsialnoi fizychnoi pidhotovky [Formation of motor skills and skills of cadets of higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine in the process of training on special physical training]. *Candidate's thesis*. Chernihiv [in Ukrainian].

7. Verenha, Yu.V., Prontenko, K.V., Bondarenko, V.V., & Bezpalyi, S.M. (2013). Fizychnyi stan vpershe pryiniatykh na sluzhbu pratsivnykiv OVS Ukrainy [The physical state of the first time taken to the service of the officers of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. *Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu, Pedagogy, psychology and medical-biological problems of physical education and sports*, 5, 18-23. Retrieved from: <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2013-05/13vyviau.pdf> [in Ukrainian].

8. Danylchenko, V. A. (2015). Formuvannia tekhniky rukopashnogo boiu v protsesi spetsialnoi fizychnoi pidhotovky kursantiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv MVS Ukrainy [Formation of hand-to-hand combat technique in the process of special physical training of cadets of higher educational establishments of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

9. Didkovskiy, V.A., Bondarenko, V.V. & Kuzenkov, O.V. (2019). *Fizychna pidhotovka pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy [Physical training of employees of the National Police of Ukraine]*. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav; Kandyba T.P. [in Ukrainian].

10. Zhevaha, S.I., Prontenko, K.V. & Bezpalyi, S.M. (2013). *Fizychna pidhotovka vykladatskoho skladu vyshchyykh navchalnykh zakladiv MVS Ukrainy [Physical training of the teaching staff of higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]*. Zhytomyr [in Ukrainian].

11. Kim, K.V. (2008). Teoretyko-metodolohichni osnovy vyvchennia protsesu profesiinoho stanovlennia maibutnoho pravookhorontsia pid chas navchannia u VNZ [Theoretical and methodological bases of studying the process of professional formation of a future law enforcement officer during his studies at a university]. *Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohii imeni H.S. Kostiuka NAPN Ukrainy, Proceedings of the G. Kostyuk Institute of Psychology of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine*, 3, 291-295 [in Ukrainian].

12. Morhunov, O.A. (2014). Udoskonalennia fizychnoi pidhotovky pravookhorontsiv MVS Ukrainy na pochatkovomu etapi navchannia [Improvement of physical training of law enforcement officers of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine at the initial stage of training]. *Chest i zakon, Honor and law*, 2, 46-49. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chiz_2014_2_10 [in Ukrainian].

13. Plisko, V.I. & Bondarenko, V.V. (2018). Vplyv systemy poetapnoi pidhotovky na rozvytok kohnityvnoho kryteriiu profesiinoi hotovnosti maibutnikh pratsivnykiv patrolnoi politsii [Influence of the system of stage-by-stage training on the development of a cognitive criterion of professional readiness of

future officers of the patrol police]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu, Bulletin of Cherkasy University*, 14, 66-72 [in Ukrainian].

14. Zakon Ukrainy pro Natsionalnu politsiu: vid 2 lyp. 2015 r. No. 580-VIII [Law of Ukraine on National Police from July 2, 2015, No. 580-VIII]. (n.d.). *zakon2.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19> [in Ukrainian].

15. Kyslenko, D., Bondarenko, V., Plisko, V., Bosenko, A., Danylchenko, V., Kuzmichova-Kyslenko, Ye., Tylchyk, V. & Donets, I. (2019). Dynamics of security specialists' physical condition during professional training. *Journal of Physical Education and Sport*, 19(2), 1099-1103. Retrieved from: <http://efsupit.ro> (DOI: 10.7752/jpes.2019.02159).

16. Kyslenko, D., Bondarenko, V., Yukhno, Yu., Zhukevych, I. & Radzievskii, R. (2018). Improving the physical qualities of students in higher educational establishments of Ukraine on guard activity via circular training. *Journal of Physical Education and Sport*, 18(2), 1065-1071. Retrieved from: <http://efsupit.ro> (DOI: 10.7752/jpes.2018.s2159).

АНОТАЦІЯ

Здійснено аналіз особливостей службової діяльності працівників спеціальних підрозділів Національної поліції України. Встановлено вимоги до професійної підготовленості поліцейських. На підставі аналізу ситуацій службової діяльності констатовано низький рівень сформованості в правоохоронців умінь і навичок у застосуванні поліцейських заходів примусу. Встановлено, що вдосконалення існуючих і розроблення новітніх методик навчання, спрямованих на підготовку майбутніх правоохоронців з достатнім рівнем сформованості вмінь і навичок із рукопашного бою є актуальним напрямом наукового дослідження.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування новітньої методики формування умінь і навичок із рукопашного бою в майбутніх правоохоронців на заняттях зі спеціальної фізичної підготовки.

Сутність новацій пропонованої методики навчання полягає в застосуванні на заняттях зі спеціальної фізичної підготовки розробленої мультимедійної комп'ютерної

інформаційно-методичної програми «Правозахисник», цілеспрямованому розвитку спеціальних фізичних якостей здобувачів та чіткій послідовності вивчення техніки прийомів рукопашного бою.

Мультимедійна програма розроблена з урахуванням виявлених технічних помилок, які допускають здобувачі під час опанування прийомів фізичного впливу й охоплює теоретичний та практичний модулі. Теоретичний модуль насичений сукупністю систематизованих і структурованих знань, які висвітлюють особливості техніки виконання прийомів фізичного впливу, передбачених навчальною програмою з дисципліни «Спеціальна фізична підготовка». Практична частина містить відеоматеріал на якому демонструється техніка виконання прийомів рукопашного бою.

Подано комплекси фізичних вправ, які спрямовані на формування стійких навичок рукопашного бою. Закріплення навчального матеріалу здійснюється шляхом використання модельних ситуацій, що максимально наближують умови виконання прийомів фізичного примусу до реальних.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в експериментальній перевірці запропонованої новітньої методики формування вмінь і навичок із рукопашного бою в майбутніх правоохоронців на заняттях зі спеціальної фізичної підготовки.

Ключові слова: *методика навчання; навички; уміння; поліцейський; рукопашний бій; спеціальна фізична підготовка.*

АННОТАЦІЯ

Осуществлен анализ особенностей служебной деятельности работников специальных подразделений Национальной полиции Украины. Установлены требования к профессиональной подготовленности полицейских. На основании анализа ситуаций служебной деятельности констатировано низкий уровень сформированности у правоохранителей умений и навыков в применении полицейских мер принуждения. Установлено, что совершенствование существующих и разработка новых методик обучения, направленных на подготовку будущих правоохранителей с достаточным уровнем сформированности умений и навыков

по рукопашному бою является актуальным направлением научного исследования.

Целью работы является теоретическое обоснование новой методики формирования умений и навыков по рукопашному бою в будущих правоохранителей на занятиях по специальной физической подготовке.

Сущность новаций предлагаемой методики обучения состоит в применении на занятиях по специальной физической подготовке разработанной мультимедийной компьютерной информационно-методической программы «Правозащитник», целенаправленному развитию специальных физических качеств соискателей и четкой последовательности изучения техники приемов рукопашного боя.

Мультимедийная программа разработана с учетом выявленных технических ошибок, которые допускают курсанты при овладения приемов физического воздействия и охватывает теоретический и практический модули. Теоретический модуль насыщенный совокупностью систематизированных и структурированных знаний, освещающих особенности техники выполнения приемов физического воздействия, предусмотренных учебной программой по дисциплине «Специальная физическая подготовка». Практическая часть содержит видеоматериал на котором демонстрируется техника выполнения приемов рукопашного боя.

Подано комплексы физических упражнений, направленных на формирование устойчивых навыков рукопашного боя. Закрепление учебного материала осуществляется путем использования модельных ситуаций, которые максимально приближают условия выполнения приемов физического принуждения к реальным.

Перспективы дальнейших исследований усматриваем в экспериментальной проверке предлагаемой новой методики формирования умений и навыков по рукопашному бою в будущих правоохранителей на занятиях по специальной физической подготовке.

Ключевые слова: методика обучения; навыки; умение; полицейский; рукопашный бой; специальная физическая подготовка.